

Foei, Donald Pols stapt over naar Tata! Al die ophef illustreert, aldus Delfts ingenieur **Simon Rozendaal**, de **anti-industriële stemming**

Driewerf foei. De directeur van Milieudefensie stapt over naar Tata Steel! De ophef geeft aan dat bedrijven worden verafschuwd. Dat zei Donald Pols ook. 'Als je bedrijven als tegenstander beschouwt, dan grijp ik die heftige emoties. Dan stap ik over naar de vijand.'

Toch horen bedrijven bij dit land als koeien in de wei. Economisch historici zien Nederland als de eerste kapitalistische samenleving. De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) was 's werelds eerste multinational. Nederland (en België) hadden de eerste aandelenbeurs. In de Gouden Eeuw belegde Jan en alleman. Bakkers, boeren en burgers kochten aandelen in de drooglegging van de Beemster of haringbuizen.

Die haringvisserij was trouwens eeuwenlang onovertroffen, iets dat vandaag de dag geldt voor de glastuinbouw. Kort geleden nog hadden wij de meeste multinationals per capita. Allemaal wereldleiders op hun terrein. Het begon met de VOC. Rond 1900 kwamen er pronkjuwelen bij als Philips (gloeilampen), Shell (olie) en Unilever (margarine) plus later AKZO en DSM. Nederland had superieure uitgevers (Elsevier, Wolters Kluwer), een van 's werelds grootste brouwers (Heineken), Organon was wereldtop in anticonceptie. Vandaag de dag staat ASML op eenzame hoogte in de chipmachines.

Ondernemen zit in ons DNA. Bedrijven zijn geen vijanden maar bondgenoten. Dankzij het bedrijfsleven is Nederland schathemeltjierijk geworden. Dat is niets om je voor te schamen. In rijke landen is het milieu schoner en is ruimte voor de natuur (de Oostvaardersplassen). Waar komt dat groene geld vandaan? Bij Milieudefensie, Extinction Rebellion? Ik zou de ondeugende stelling willen poneren (wie durft er een proefschrift aan te wijden?) dat natuur zowel als milieu meer baat heeft gehad bij Shell dan bij Milieudefensie.

Waarom dan toch die verbazing en zelfs woede over de transfer van Pols? Je ziet het vooral, maar niet alleen, in de media. De journalistieke mores zijn nu eenmaal om de kant van de zwakkeren te kiezen. Dat was in de tijd dat kranten ontstonden voor de werknemers en tegen de werkgevers.

Met de opkomst van de milieubeweging een halve eeuw geleden werd de industrie nog meer de vijand, want ondernemen gaat (zo werd toen abusievelijk gedacht) automatisch ten koste van natuur en milieu. En dan is daar in deze eeuw het klimaat bijgekomen, waardoor de CO₂-uitstotende schoorsteen nog diabolischer werd. Al dit negativisme culmineert in het krankzinnige (maar door hele volksstammen aangehangen) *degrowth*-idee, de gedachte dat we ten behoeve van natuur en milieu terug moeten naar het stenen tijdperk.

De Volkskrant interviewde in 2019 scholieren die staakten voor het klimaat. De destijds vijftienjarige havo-scholier Pablo van der Hulst zei toen: 'Mijn doel is het om bedrijven als Shell kapot te maken. Die stoten super veel CO₂ uit.' Welnu, de afgelopen decennia is er veel kapot gemaakt. Sommige iconische bedrijven hebben het land verlaten (Shell, Unilever, RELX). Andere hebben zichzelf door slecht beleid gemutileerd (Philips) of zijn verkwanseld (Organon). Veel chemische bedrijven vluchten nu, mede door de te rigoureuze energietransitie.

Donald Pols zei ook dat het belangrijk is dat er verbinding komt tussen de industrie en de samenleving. Dat klonk vertrouwd in de oren. Ik heb in de jaren tachtig als wetenschapsredacteur van *NRC Handelsblad* dat veel schreef over het belang van innovatie, industriële vernieuwing, mogen meedoen aan een discussiegroep onder leiding van Bram Peper (toen hoogleraar sociologie en het ideologisch geweten van de PvdA, later burgemeester en minister) en Frans Otten (uit de Philips-familie).

Deze 'Pepermolen' was opgericht om de kloof tussen de samenleving en de industrie te overbruggen. Binnen de PvdA heersten na de oprichting van Nieuw-Links hevige anti-industriële onderbuikgevoelens. In de discussiegroep zaten veel mensen van de PvdA en Philips, maar niet alleen. Ook een directeur van Hoogovens (nu Tata Steel) nam deel, Maarten van Veen, maatschappelijk betrokken en (net als ik) Delfts ingenieur, die me eens rondleidde in IJmuiden en apetrots was op wat daar aan innovatieve technologie werd ontwikkeld.

Terecht. Wat een prachtbedrijf, wat een slimme mensen. Een sieraad voor het land. Jazeker, met walmende schoorstenen maar die vervuiling is – zoals het RIVM een paar jaar geleden in een rapport schreef (maar dat heeft de media niet gehaald) – in de afgelopen decennia spectaculair verminderd.

Ik kan me voorstellen dat je bij zo'n bedrijf wilt werken.

Stelling: Shell is beter voor natuur en milieu dan Milieudefensie